

volací důvod provádí žalobce dále v tom směru, že, neobjednala-li práce žalovaná, byla-li však neplatná objednávka vnuceného správce F-a, poněvadž si nevyžádal zmocnění exekučního soudu, jakož i nájemce Ludvíka P-a, ježto byl ve vnucené správě, jest žalovaná povinna z důvodu obohacení jakož i ve smyslu § 1036, 1037, 1039 až 1042 obč. zák. nahraditi žalobci, co vynaložil neb co ho to stálo, poněvadž získala na svém majetku užitek a prospěch trvalý, zvláště když podepsala a zadala plány a rozpočty, věděla o provádění stavby, nechala žalobce práce ty vykonati a převzala je ve své vlastnictví. Než ani tu není dovolání opodstatněno. Nárok podle §§ 1036 až 1037 obč. zák. předpokládá, že ten, kdo bez příkazu obstaral cizí věc, jednal v zamýšleném zájmu pána věci. Prováděl-li však žalobce, jak zjištěno, práce na objednání jiného, je vyloučen předpoklad, že obstaral věci žalované, zamýšleje její zájem. Jak nižší soudy správně dovodily, nešlo ani o odvrácení škody hrozící žalované a nebyl ani pro ni zjednán zřejmý a převážný prospěch, protože šlo o docílení většího zisku pro nájemce v jeho živnosti, jemuž byla koncese udělena, jak zjištěno, pod podmínkou, že tyto adaptační práce provede. Nájemce byl již podle nájemní smlouvy povinen, by provedl opravy a veškerá zlepšení nájemních místností svým nákladem a provedené opravy a zlepšení připadaly rovněž již podle této smlouvy žalované k dobru bez náhrady. Právní základ žaloby z důvodu obohacení nebyl připuštěn jako změna žaloby. Nelze se tedy dále o něm šířiti, leda pokud na tomto důvodu spočívají též nároky podle ustanovení §§ 1041 a 1042 obč. zák., na něž žalobce výslovně poukazoval. Žalobní nárok není však odůvodněn podle § 1042 obč. zák., poněvadž žalovaná nebyla podle zákona povinna k nákladu, jež žalobce vynaložil. Podle rozsudkových zjištění nedostali ani žalovaná ani její zástupce T. vyzvání od stavebního nebo živnostenského úřadu, by provedli adaptační práce. Práce ty objednali P. a F., a onen, jenž žádal žalovanou toliko o podpis plánek a žádostí na stavební úřad z toho důvodu, že musí jako vlastnice restaurace též plánky podepsati, prohlásil, že úpravu učiní na svůj náklad. Podle toho neučinil žalobce náklad vůbec za žalovanou, nýbrž pro objednatele. Avšak i podle § 1041 obč. zák. by se vyžadovalo, by majetkové upotřebení se stalo na prospěch žalované. To však je podle předchozích vývodů vyloučeno. Nemůže tedy žalobce pro svůj nárok proti žalované s úspěchem dovolávati se ani toho ani onoho právního důvodu a jeho dovolání je bezpodstatné.

Čís. 7333.

Mezinárodní doprava železniční.

Předpisy uveřejněné v německém *Tarif- und Verkehrs-Anzeiger*, jsou, pokud neodporují mezinárodní železniční úmluvě, části smluvního přepravního práva v mezinárodní dopravě.

K papírům zmíněným v čl. 10 mez. úml. žel. náleží také vývozní a dovozní povolení.

Nepoznamená-li odesílatel na nákladním listu přiložené celní doklady, neručí železnice za jejich ztrátu za přepravy.

Čl. 18 mez. úml. žel. platí jenom pro dopravní překážky způsobené vyšší mocí neb náhodou (neb poruchami v provozu). Povinnosti železnice v případě jiných překážek dlužno posuzovati podle všeobecných právních pravidel.

(Rozh. ze dne 20. září 1927, Rv I 1896/26.)

Žalující firma koupila dne 4. listopadu 1922 od firmy L. ve Francii 10.000 kg francouzských ořechů značky »Marbott« ve 200 pytlech po 50 kg. Prodávatelka odeslala je dne 12. listopadu 1922 ve vagonové zásilce ze stanice Les Quatres Routes na adresu žalobce do Plzně přes Petit Croix—Neuenburg—Brod n. L. ve vagonu čís. 39.138 A-L. Žalobce reklamoval dne 29. prosince 1922 náhradu škody z opožděné dopravy této zásilky ve výši 39.500 Kč u ředitelství čsl. st. drah v Plzni, byl však rozhodnutím ze dne 1. prosince 1924 a ze dne 6. února 1925 zamítnut z důvodu, že správa německých státních drah byla oprávněna zboží zadržeti, poněvadž nebylo připojeno k nákladnímu listu čsl. dovozní povolení ani v prvopise ani v ověřeném opise a žalobce prvopis dovozního povolení zaslal teprve 23. prosince 1922 firmě Schenker a spol. v Brodu n. L. Žalobu proti eráru o zaplacení 39.500 Kč o b a n i ž š í s o u d y zamítly.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

D ů v o d y:

Bezdůvodným jest dovolání, pokud uplatňuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, že německá pohraniční stanice Neuenburg nebyla oprávněna odepřítí převzetí sporného vagonu ořechů k další přepravě do Československa. Převzetí bylo odepřeno proto, že ani nebylo k nákladnímu listu připojeno československé dovozní povolení, ani nebylo na něm poznamenáno, že jest u vnitrozemského celního úřadu, kde bude zásilka odbavena, a bylo odůvodněno předpisy uveřejněnými v německém Gemeinsamer Tarif- und Verkehrs-Anzeiger z 5. července 1921 čís. 62. Dovolání snaží se dolíčiti, že tyto tarifní předpisy platí jenom pro vnitrozemskou přepravu, že pro transitní zásilky z Francie do Československa platí výhradně ustanovení Bernské mezinárodní úmluvy a uveřejněných dodatků k této úmluvě, a že mimo to byly ony předpisy nesprávně vyloženy. Přisvědčiti nelze mu v žádném z těchto bodů. Správným jest pouze, že německé dráhy měly odepřítí převzetí vozu jenom z důvodů uznaných mezinárodní úmluvou. Tu však ustanovuje článek 6 úmluvy za podmínku převzetí, že se odesílatel podrobil všem předpisům úmluvy, čl. 10 pak, že odesílatel jest povinen připojiti k nákladnímu listu všechny průvodní papíry, jichž jest třeba ku splnění celních, berních a policejních předpisů. Nesplnění této povinnosti opravňovalo železnici k odepření přepravy. Podle čl. 4 úmluvy mají i pro mezinárodní přepravu platnost zvláštní tarifní předpisy jednotlivých drah, neodporují-li ustanovením úmluvy. Když německý tarifní předpis čís. 62/1921 ustanovuje v od-

stavci VIII., že odesílatel jest povinen dovozní povolení do Československa buď přiložiti k nákladnímu listu, nebo na něm poznamenati, kde povolení to jest uloženo, nejenom se nepřičí čl. 10 mez. úmluvy, nýbrž jest naopak jeho důsledným provedením, proto jest i on částí smluvního mezinárodního přepravního práva. Mylným jest názor v dovolání, že čl. 10 mez. úmluvy se vůbec nevztahuje na vývozní a dovozní povolení, poněvadž nejsou předepsány ani celními, ani berními, ani policejními zákony, a na jiné papíry nemohl býti v roce 1922 tento předpis rozšiřován. Nejvyššímu soudu není známo, zda, jak se v dovolání tvrdí, mezinárodní úmluva byla teprve v roce 1924 s platností od 1. ledna 1925 doplněna ustanovením, že k papírům zmíněným v čl. 10 náleží také papíry dovozní, vývozní a průvozní, ale, i kdyby tomu tak bylo a dodatek měl již platnost, nebyl by změnou dřívějšího právního stavu, nýbrž jen jeho utvrzením, neboť k papírům, potřebným, aby splněny byly celní předpisy, náleží všechny papíry, bez nichž by nebylo lze zboží celně odbaviti, a takovými papíry jsou právě dovozní povolení. Pochybeným jest i tvrzení, že se na souzený případ nehodí odst. VIII. německého tarifního předpisu čís. 62/1921, nýbrž odst. VII., jenž prý zaručuje stejně jako německo-československá dohoda hospodářská čís. 350/1921 svobodný průvoz cizozemských zásilek německým územím. Odst. VII. ustanovuje jenom, že pro zboží, provážené Německem pod celní kontrolou, není třeba německých dovozních a vývozních povolení, pro nedostatek těchto povolení nebylo však odepřeno převzetí zásilky, nýbrž pro nedostatek československého dovozního povolení, bez něhož přeprava do Československa podle československých předpisů nebyla přípustnou. Německé dráhy byly proto i podle vlastních tarifních předpisů i podle mezinárodní úmluvy v právu, odepřevše převzítí zásilku.

Bezdůvodným jest dovolání dále i potud, pokud s hlediska dovolacích důvodů čís. 3 a 4 § 503 c. ř. s. vytýká, že měly býti provedeny důkazy o tom, že odesílatelem byl připojen k nákladnímu listu průvodní list nahražující dovozní povolení, a že není správným názor, že, když připojení průvodního listu nebylo na nákladním listu poznamenáno, nemůže žalující strana požadovati náhradu škody ze ztráty průvodního listu za železniční přepravy. Podle čl. 6 písm. h) m. ž. ú. jest odesílatel povinen podrobně seznámenati všechny papíry přiložené k nákladnímu listu za účelem celního řízení ve zvláštní rubrice nákladního listu, jež jest tomuto účelu vyhražena a upozorněním opatřena. Zanedbá-li odesílatel tuto povinnost, ručí podle čl. 7 m. ž. ú. sám za všechny následky svého opomenutí. To znamená, že železnice neručí za přiložené papíry, které nebyly na nákladním listu uvedeny jako příloha a nemusí jich dbáti. Ztráta jejich za přepravy nemůže se přičítati železnici za vinu, jest pouhou náhodou, jejíž následky postihují odesílatele. Jelikož v souzeném případě nebylo na nákladním listu poznamenáno, že jest k němu přiložen průvodní list, jest nerozhodno, došla-li zásilka do pohraniční stanice bez průvodního listu proto, že odesílatel jej k nákladnímu listu nepřipojil, či proto, že se ztratil za přepravy francouzským územím, a bylo zbytečno prováděti postrádané důkazy o tom, že odesílatel průvodní list k ná-

kladnímu listu připojil. V každém případě nese škodu vzniklou tím, že zásilka došla do Neuenburgu bez průvodního listu, strana sama, dráha nemůže býti činěna za ni zodpovědnou.

Tím není však spor již vyřízen. Odůvodněno jest dovolání, pokud podle § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s. napadá výrok nižších soudů, že francouzská pohraniční stanice nebyla povinna uvědomiti odesílatele o odepření převzetí zásilky německou železnicí a že proto není třeba provéstí důkazy nabídnuté o tom, že se uvědomění nestalo. Nižší soudy uznaly tak, odvolávající se na článek 18 m. ž. ú., ustanovující, že, byla-li vyšší mocí nebo náhodou znemožněna další přeprava, má železnice vyžádati si od odesílatele dodatečný příkaz, co se má se zásilkou státi, a poukazují na to, že v souzeném případě nebyla další přeprava znemožněna ani vyšší mocí, ani náhodou. Netřeba se přiti o to, zda by ztráta průvodního listu připojeného k nákladnímu listu, ale v něm neoznačeného, nebyla náhodou i ve smyslu čl. 18 m. ž. ú., neboť přepravní úředník v pohraniční stanici, kam došel nákladní list bez průvodního listu, nemohl věděti, zda průvodní list byl přiložen, ale cestou se ztratil, či nebyl přiložen. Pro něho nebyla přepravní překážkou ztráta tohoto papíru, nýbrž odepření další přepravy německými drahami, což nelze ovšem pokládati ani za vyšší moc, ani za náhodu. Ale ze čl. 18 nelze dovozovati úsudkem z opaku, že mimo případ vyšší moci, nebo náhody není železnice povinna oznámiti přepravní překážku odesílateli a vyžádati od něho dodatečný příkaz. To by znamenalo, že železnice by mohla osud zásilky ponechati budoucí náhodě, a přičilo by se příkře povinnosti řádného obchodníka, již i železnice musí zachovávat, jak mimo jiné plyne také z ustanovení čl. 39 m. ž. ú., že železnice ručí za překročení dodacích lhůt, neprokáže-li, že prodlení nezavinila nebo nemohla odvrátiti. Příčinu toho, že čl. 18 m. ž. ú. obmezuje svá ustanovení na případy vyšší moci a náhody, sluší hledati v ustanoveních druhého odstavce tohoto předpisu, v němž se stanoví, co dráha v takovém případě může od odesílatele požadovati. Na případy přepravních překážek, jež mají jinou příčinu, se čl. 18 nevztahuje, poněvadž však mezinárodní úmluvanemá ani na jiných místech o nich předpisů, nutno je řešiti podle všeobecných právních pravidel se zřetelem na obdobné případy úmluvou upravené, tedy opět na čl. 18, mimo to pak na čl. 24, obsahující předpisy o tom, co se má státi, nemůže-li býti zásilka vydána adresátovi. Při tom nutno uvážiti, že za přepravy smí jenom odesílatel, nikoliv také adresát, udělovati dráze příkazy o zásilce (čl. 15 m. ž. ú.), a to jenom prostřednictvím odesílací stanice, a že čl. 24 ustanovuje důsledně, že o překážce v dodání musí odesílatel býti vyrozuměn prostřednictvím této stanice. Když německá železnice odepřela převzetí zásilky, bylo jediné účelným a smluvnímu přepravnímu právu vyhovujícím opatření, by pohraniční francouzská stanice ihned se obrátila na odesílací stanici za účelem uvědomění odesílatele a ponechala mu rozhodnutí, co se má státi. Další průběh přepravy ukázal, že, kdyby se byly francouzské dráhy tak zachovaly, mohl býti nedostatek dovozního povolení odstraněn v několika málo dnech. Případné

zanedbání této povinnosti by bylo tedy právě tak v příčinné souvislosti s překročením dodací lhůty a se žalobcovou škodou, jako nedostatečné vyplnění nákladního listu, a nemohla by dráha býti sprostěna spoluzodpovědnosti podle § 1304 obč. zák. Jest proto neúplností řízení, když nižší soudy, svedeny byvše mylným výkladem čl. 18 m. ž. ú., se neobíraly otázkou, co bylo nařízeno, by přepravní překážka byla odstraněna a dodací lhůta byla zachována, že neprovedly důkazy nabídnuté o neuvědomění odesílatele a že nevysvětlily rozpor mezi správou francouzské železniční správy, dle níž byl o přepravní překážce uvědoměn adresát a potvrdil to telegramem z 12. prosince 1922, což žalující strana ovšem popírá, a mezi správou německých drah, podle níž byla telegraficky uvědoměna odesílací stanice, jež s odesílatelem skutečně také jednala. Řízení potřebuje doplnění již v první stolici, pročez bylo podle § 510 c. ř. s. uznati, jak se stalo.

Čís. 7334.

Zemská úřadovna I. v Brně Všeobecného pensijního ústavu v Praze nemůže vlastním jménem žalovati ani býti žalována.

(Rozh. ze dne 20. září 1927, R II 311/27.)

Žalobě společenstva proti Úřadovně I. všeobecného pensijního ústavu v Brně procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost. Důvody: Proti odsuzujícímu rozsudku podala žalovaná strana odvolání, v němž kromě jiného uplatňuje též zmatečnost ve smyslu § 477 čís. 5 c. ř. s., již spatřuje v tom, že žalovaná strana nemá procesní způsobilosti. Tato zmatečnost skutečně tu jest. Neboť podle § 40 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. jest Všeobecný pensijní ústav v Praze procesně způsobilým, neboť může samostatně nabývatí práv, zavazovati se, před soudem žalovati a žalován býti. Naproti tomu ustanovuje § 52 téhož zákona, že zemské úřadovny pensijního ústavu obstarávají záležitosti zákonem nebo jednacím řádem jim přikázané ve jménu pensijního ústavu. Zemská úřadovna I. Všeobecného pensijního ústavu v Brně jest podle svých stanov oprávněna jako výkonný orgán Všeobecného pensijního ústavu pro tento ústav nabývatí práv, zavazovati se, před soudem žalovati a tento ústav před soudem zastupovati. Z toho plyne, že žalovaná zemská úřadovna I. v Brně ve svém vlastním jméně nemůže nabývatí práv ani bráti na sebe závazky ani před soudem žalovati ani žalována býti, nýbrž, že všechno to obstaráváti může jen jako výkonný orgán Všeobecného pensijního ústavu v Praze, t. j. jako jeho zákonný zástupce. Také v tomto sporu mohla by tedy zemská úřadovna I. v Brně býti činnou pouze jako zástupkyně Všeobecného pensijního ústavu pražského. Jelikož však plná moc právního zástupce Dra B-a podepsána byla jen zástupci zemské úřadovny I. v Brně, zařídil odvolací soud podle § 6 c. ř. s., aby byla předložena